

Kuşak ve Yol Girişimi Bağlamında Çin'in Normatif Güç İnşası ve

Türkiye-Çin İlişkileri

Emrah YILDIRIMÇAKAR*

ÖZ

Kuşak ve Yol Girişimi, son yıllarda Çin Dış Politikasının en önemli gündem maddelerinden biri haline gelmiştir. Bu girişimle Çin, “Kazan Kazan” stratejisi bağlamında Kuşak üstünde yer alan ülkelere büyük ekonomik ve altyapı işbirliği vadetmektedir. Çin'in bu işbirliği sürecinde tarafları nasıl razı ettiği ve bu ikna sürecinin, normatif güç ile nasıl bir ilişkiye sahip olduğu incelenmeye değer bulunmaktadır. Bu çalışma, Çin'in Kuşak ve Yol Girişimi ile elde etmek istediği siyasi ve ekonomik çıkarların normatif güç ile olan ilişkisini, Kuşak ve Yol Girişimi çerçevesinde gelişen Türkiye-Çin ilişkilerini incelemektedir. Ayrıca, bu çalışma Asya Altyapı Yatırım Bankası (AAYB), Türkiye'nin Şangay İşbirliği Örgütü (ŞİO)'ya üyeliği ile enerji ilişkileri bağlamında gelişen Türkiye-Çin ilişkilerinde kat edilen mesafenin anlaşılması, iki ülke arasındaki tehdit ve fırsatların analiz edilmesi ve iki ülkenin hangi konularda, ne kadar stratejik bir işbirliği geliştirmeye yaklaştıklarını göstermesi açısından önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Normatif güç, Türkiye, Çin, Kuşak ve Yol Girişimi.

* Nankai Üniversitesi, Zhou Enlai Siyasal Bilgiler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Doktora Öğrencisi. Tianjin / Çin. E-mail: emrahycakar@gmail.com.

China's Construction of the Normative Power in the Context of the Belt and Road Initiative and Turkey-China Relations

ABSTRACT

The Belt and Road Initiative has become one of the most important topics in the Chinese Foreign Policy. In the context of the “Win Win” strategy, China provides great economic and infrastructure cooperation to the countries on the belt. It is important to examine how China satisfies these parties and what is the interrelation between the persuasion process and normative power. This article studies the relevance of the normative power and China's political and economic interests that China aimed to obtain with the Belt and Road Initiative and the developing relations between Turkey and China in the context of Belt and Road Initiative. In addition, this study is also important for analyzing and understanding of Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB), the process of Turkey's accession to Shanghai Cooperation Organization (SCO), energy based relations between Turkey and China, understanding the opportunities and challenges of these two countries, how and in what fields Turkey and China have approached to develop a strategic cooperation.

Key Words: Normative power, Turkey, China, Belt and Road Initiative.

Giriş

Güç kavramı, Thucydides ile Machiavelli'nin en eski siyasi yazılarından başlayıp günümüze dek uluslararası ilişkiler alanında tartışma konusu olmayı sürdürmüştür. Sözcük anlamı bağlamında güç, bir şeyleri yaptırma kapasitesidir. Daha geniş anlamıyla güç, bir kişinin istediği sonucu elde etmek için, başkalarının tutum ve davranışlarına etki ederek, onlara istediğini yaptırabilme kabiliyetidir.¹

Normatif güç, Despotik, Yumuşak Emperyalizm ve Kozmopolitan gibi kavramlardan farklı olarak, dünya siyasetinde normları yaymaya çalışan bir etkiye sahiptir. Normlar, normatif güçler üzerinde olduğu gibi, imparatorlar ve hegemonlar üzerinde de kurucu bir etkiye sahiptir, ancak hedefler ve araçlar farklılık gösterebilmektedir. Bir imparator ya da hegemon, normatif difüzyon için araçlarını kendi amaçlarına uygun bir şekilde seçer, teşviklerle veya baskı yoluyla da söz konusu diyalog sürecini yönetmeye çalışır.² Normatif güç sosyal difüzyon ve normatif pratiklerin anlaşılmasını gerektiren teorik bir kavram olmakla beraber, teşvik ettiği ilkeleri meşrulaştırmaya çalışır. Eğer ikna edici ilkeler tutarlı ise ancak o ilkelerin meşru olduklarından söz edilebilir. İdeolojik güç olarak da görülen normatif güç, gayri meşru kuvvete göre daha fazla ikna ve tartışma üzerinde varlığını sürdürür.³

Normatif güç ile ilgili literatürde birçok çalışma mevcutken, Çin'in normatif gücü kullanarak dünya siyasetindeki etkisini artırmaya çalıştığı yönünde literatürde yeteri kadar çalışma mevcut değildir. Bu çalışma daha önce yapılmış araştırmalardan farklı olarak Çin'in, Kuşak ve Yol Girişimi ile normatif güç ilişkisini incelemekte ve gelişmekte olan Türkiye-Çin stratejik ilişkilerine katkı sunmayı amaçlamaktadır. Bu çalışmada, normatif gücün temel argümanlarının, siyasal ve ekonomik ilişkilerdeki etkisinden yola çıkarak ve son yıllarda Türkiye ile Çin arasında gelişen ilişkileri inceleyerek, Çin normatif gücünün, Türkiye-Çin ilişkilerine olan etkisini analiz etmeye çalışmaktadır. Bu çalışmada, Çin normatif güç ile yumuşak güç bağlamında nasıl bir politika geliştirmektedir? Bu politikanın Türkiye-Çin ilişkilerine etkisi var mıdır? sorularına cevap aranmaktadır.

Bu çalışma beş bölümden oluşmaktadır. İlk bölümü giriş bölümüdür. İkinci bölümü, normatif güç kavramı ile bu kavramın Kuşak ve Yol Girişimi ile olan ilişkisini incelemektedir. Üçüncü bölüm, Türk-Çin ilişkilerini, Kuşak ve Yol Girişimi, Orta Koridor, Enerji ve Asya Yatırım Bankası (AYB) bağlamında analiz etmektedir. Dördüncü bölüm Çin-Türk işbirliği önündeki fırsatlar ve

¹ Türk Dil Kurumu Sözlükleri, Türkçe Genel Sözlük, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&kelime=güç, (Erişim Tarihi 24 Şubat 2019).

² Holger Janusch, "Normative power and the logic of arguing: Rationalization of weakness or relinquishment of strength?" *Cooperation and Conflict*, Cilt 51, No 4, 2016, s. 504-521.

³ Tuomas Forsberg, "Normative Power Europe, Once Again: A Conceptual Analysis of an Ideal Type", *Journal of Common Market Studies*, Cilt 49, No 6, 2011, s. 1188-1196.

tehditleri, Şangay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ), siyasi ve ticari ilişkiler çerçevesinde incelemektedir. Son bölüm ise sonuç bölümünü oluşturmaktadır.

Normatif Güç Kavramı ve Bu Kavramın Kuşak ve Yol Girişimiyle İlişkisi

Bazı araştırmacılar, Realist bir yaklaşımdan çok Gramsci'ci bir yaklaşımla, normatif gücü hegemonya ile tam eşitlememekle beraber, normatif güç ile hegemonyanın literatürde birbirine yakın anlamlar içerdiğini, böylece ikisinin bazen yer bile değiştirebileceğini iddia etmektedirler.⁴ Ian Manners'a göre normatif güç kavramı, maddi veya fiziksel olmaktan ziyade düşünseldir. Bu nedenle normatif güç, fiziksel gücün kullanımından farklıdır, normatif güç şartların gerine getirilmesine bağlı olarak gerçekleşmektedir. Eğer normatif gerekçe ikna edici bir yapıya sahip ise veya normatif gücün ilgi çekici yanı kuvvetli ise, etkisi sosyalleşme ve ortaklık ile daha ileri dereceye ulaşabilir.⁵ Bu aşamadan sonra, normatif güç kendisini birçok alanda etkinleştirmek suretiyle idame etmeye çalışır.

Sert güç, askeri ve ekonomik anlamda zor kullanılarak, tehdit, gözdağı ve ekonomik yaptırımlar uygulanarak elde edilen güç biçimiyken, normatif ile yumuşak güç, bir şeyi yaptırmak isterken zor kullanmadan istediğini yaptırmaktır. Joseph Nye, devletlerin bazen zor güç kullanmadan da istediklerini elde edebileceğini ve bunun "başarının ikinci yüzü" sayılabileceğini söyleyerek yumuşak gücün altını çizer.⁶ Yumuşak güç, hedef kitleyi cezbederek onları kendi isteği doğrultusunda yönlendirmektedir. Bu anlamda, yumuşak güç ile normatif güç arasında yakın bir ilişki olduğundan söz edilebilir. Joseph Nye yumuşak gücü en temel düzeyde, bir başkasını kendi istediği yöne çekebilme yeteneği ya da diğer bir kişinin tercihlerini kendi tercihlerine göre değiştirebilme yeteneği olarak ifade etmektedir. Ancak normların öğretme ve öğrenme süreciyle de yayılabilir olduğunu, belirli bir politika veya kültürün başarısız olduğu durumlarda ise destek bulmakta güçlük çekeceğini ve diğer insanların bu faaliyetlere ilgi göstermeyeceğini iddia eder.⁷ Bu nedenle normatif güç bağlamında politika geliştiren ülkelerin, politikalarını ya da kültürlerini uyarlarlarken güçlü ve yenilikçi bir biçimde ilgi çekme odaklı bir politikaya ya da kültürel faaliyete sahip olmaları beklenmektedir. Çin'in son yıllarda geliştirdiği Kuşak ve Yol Girişimi diğer ülkeler için hem yeni hem de ortak kazançlı olduğu için ilgi çekici gelmektedir.

Thomas Diez, normatif gücün oluşabilmesi için rızanın gerekli olduğunu ve normatif gücün,

⁴ Thomas Diez, "Normative power as hegemony", *Cooperation and Conflict*, Cilt 48, No 2, 2013, s. 195-200.

⁵ Ian Manners, "The Concept of Normative Power in World Politics", *Danish Institute for International Studies*, Mayıs 2009, s.2-4.

⁶ Joseph Nye, *Soft Power*, New York, Public Affairs, 2004, s. 18-22.

⁷ Steven B. Rothman, "Revising the soft power concept: what are the means and mechanisms of soft power", *Journal of Political Power*, Cilt 4, No 1, 2011, s. 50-59.

ne askeri, ne de tamamen ekonomik olduğunu savunur. O'na göre, hoşgörü normatif gücün kilit taşıdır. Hoşgörülü normatif güç, diğer aktörleri kendi emirleri doğrultusunda yönlendirmek yerine onları ortak uygulamalara dahil etmeyi amaçlamaktadır. Avrupa Birliği kurula dayalı bir normatif güç modeli oluştururken, Çin ilişki temelli bir model geliştirmektedir. Bu bağlamda, Pekin normatif gücün temel taşı olarak "diğerine saygı" ilkesini benimsemektedir. Görece daha az ilgi gösterilen ülkeleri önemseyen Pekin kendisini farklı bir aktör olarak nitelendirmektedir. Ayrıca, Pekin, uluslararası arenada daha çok güvence sunma, yeni pazarlar açma, karşılıklı bağımlılığı teşvik etme, ortak çıkarlar oluşturma ve çatışmaları azaltma politikaları sürdürmektedir.⁸ Bu durumda, bu ülkeler Çin'den gelen önerilere daha sempatik bakabilmekte, Çin'in eleştirilmesi gereken politikalarına sessiz kalabilmekte veya bu politikaları üstü kapalı desteklemektedirler.

En genel şekliyle normatif güç dünya siyasetini şekillendirmek için gayri meşru kuvvete göre daha fazla ikna, tartışma ve ilgi çekmeye dayanır.⁹ Bang'a göre, Kuşak ve Yol Girişimi normatif güç üzerine inşa edilmiştir. Normatif güç ile Çin, kuşak üstündeki ülkelere ortak kazanç vadederek, onlarla çıkar odaklı diyalog kurarak, birçoğunu tercih yolu ile kendine bağlamaktadır. Bu münasebetle, Çin istediği bir şeyi bu ülkelere onaylatmada süreci kolaylaştırmaktadır.¹⁰ Kuşak ve Yol Girişimi için asıl endişe, Çin'in bu girişim ile az gelişmiş ile gelişmekte olan bazı ülkeler üzerinde bir ekonomik emperyalizm kurma ihtimalidir. Nitekim Çin'in son zamanlarda Cibuti'de kurduğu askeri üs bu konudaki endişeleri güçlendirmektedir.¹¹

Kuşak ve Yol Girişimi ile Çin, gelişmekte olan birçok ülkenin kendisi ile olan bağlarını, kültürel ve akademik değişimlerle güçlendirerek, dünya siyasetinde, siyasi, ekonomik ve askeri güç olarak daha etkili olmayı hedeflemektedir.¹² Çin, aynı zamanda Kuşak ve Yol Girişimini, normatif güç ile yumuşak güç konseptine adapte ederek, daha etkili bir strateji ile uluslararası arenada yoluna devam etmeyi amaçlamaktadır. Çin, bu Girişim ile ilk etapta yaklaşık 65 ülkeye, 4.5 milyar insana önemli ekonomik imkanlar vadetmektedir. Kuşak ve Yol Girişiminin ekonomik büyüklüğü yaklaşık 21 trilyon dolara ulaşarak, İkinci Dünya Savaşı sonrasında Avrupa'yı

⁸ Emilian Kavalski, "The Struggle for Recognition of Normative Powers: Normative Power Europe and Normative Power China in Context", *Cooperation and Conflict*, Cilt 48, No 2, 2013, s. 249-259.

⁹ Tuomas Forsberg, "Normative Power Europe, Once Again: A Conceptual Analysis of an Ideal Type", *Journal of Common Market Studies*, Cilt 49, No 6, 2011, s. 1188-1196.

¹⁰ Jiun Bang "Why So Many Layers? China's "State-Speak" and Its Classification of Partnerships" *Foreign Policy Analysis*, Cilt 13, 2017, s. 386.

¹¹ Lily Kuo ve Niko Kommenda, "What is China's Belt and Road Initiative", *The Guardian*, 30 Temmuz 2018, <https://www.theguardian.com/cities/ng-interactive/2018/jul/30/what-china-belt-road-initiative-silk-road-explainer> (Erişim Tarihi 28 Kasım 2018).

¹² M.S. Siddiqui, "OBOR to Propel China to Global Leadership", *Financial Express*, Cilt 24, No 192, 2017, s.1-3.

yeniden inşa etmek için oluşturulan “Marşal Planı”nın yaklaşık 12 katı büyüklüğündedir.¹³ Çin, küresel ekonomideki eksiklikleri, kırılğanlıkları ele alarak, kendi çözüm yöntemlerini vadederek birçok ülke arasında fikir birliği oluşturmaya çalışmaktadır. Çin belli durumlar karşısında baskın bir şekilde itiraz etmek yerine, temyiz yoluyla Çin’in uluslararası arenadaki desteğini artırmaya çalışmaktadır. Çin, böylece kamu mallarını uluslararası topluma sunarak onlardan saygı, dostluk ve pozitif karşılık almayı amaçlamaktadır.¹⁴ Ayrıca Çin dünya çapında Konfüçyüs Enstitüleri açarak, Çin’in değerlerini başka ülkelere yaymak için çaba sarfetmekte ve her yıl onbinlerce öğrenciye burs vererek, Çin’in normatif güç ile yumuşak gücünü arttırmaya çalışmaktadır.

Kuşak üstündeki farklı siyasi pozisyonlara ve ekonomik durumlara sahip birçok ülke, Çin ile “Kazan Kazan” konsepti altında çıkar bazlı ilişkiler geliştirme gayreti içerisine girmiştir. Çin, normatif güç ve yumuşak güç siyaseti çerçevesinde, söz konusu ülkelere geniş ekonomik ve ticari alternatifler sunarak onları bu projenin bir parçası olarak değerlendirmektedir. Her halükarda, Çin’in bu ekonomik girişimde aslan payı alacağı açıktır. İşin asıl dikkat çeken tarafı ise kuşak üstündeki birçok ülkenin buna rıza göstermekten başka bir alternatiflerinin olmamasıdır. Hata bu kuşağa tabi olmadıkları takdirde, büyük siyasi ve ekonomik kayıp yaşayabilecekleri endişesi bile taşımaktadırlar. Bu da, Çin’in normatif güç ile yumuşak güç siyasetinde önemli başarılar elde ettiğini ve bunu daha da ileriye taşıyabileceğini göstermektedir. Bu anlamda, Türkiye-Çin ilişkileri de Kuşak ve Yol Girişimi çerçevesinde, “Kazan Kazan” konseptine paralel olarak gelişme kaydetmektedir. Türkiye’nin mevcut siyasi ve ekonomik sıkıntıları, Türkiye’nin uzun vadedeki ekonomik hedefleri ve Çin’in Kuşak ve Yol Girişimi ile vadettiği fırsatlar, Türkiye’yi Çin ile işbirliğine yönlendirmektedir.

Süregelen siyasetinden farklı olarak Çin artık değişen dünya ile şekillenmek istememektedir. Bunun tam aksine, Çin, diğer ülkelerin içişlerine karışmamak ilkesiyle, dünyayı yeniden şekillendirme çabası içerisindedir. Dahası, Çin Dış Politikası daha çok merkezîyetçi ve proaktif bir yapıyı benimseyerek, eskisine nazaran daha agresif bir hal almıştır. Çin Lideri Şi, önceki liderlerden Deng Şiaoping’in 1980’lerden beri, Çin’i dış politikada “Düşük Profilli” göstermeye çalıştığı siyaseti sürdürmek istememektedir.¹⁵ Şi, bunun yerine kendi siyasi ve ekonomik politikalarını oluşturarak, kendisi tarafından “Büyük Halkın Yeniden Uyanışı” olarak tanımlanan “Çin Rüyası” nı gerçekleştirmek istemektedir. Bu rüyanın bir benzerinin de Türkiye’de oluştuğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Çin, Kuşak ve Yol Girişimi kapsamında, gelişmekte olan birçok ülke ile yakın ekonomik

¹³ Ajay Chhibber, “China’s One Belt One Road Strategy: The New Financial Institutions and India’s Options”, *Institute for International Economic Policy, Working Paper Series, Cilt 7, 2017, s. 3-9.*

¹⁴ Mustafa Yagci, “Rethinking Soft Power in Light of China’s Belt and Road Initiative”, *Uluslararası İlişkiler, Cilt 15, No 57, 2018, s. 72.*

¹⁵ Hong Yu, “Motivation Behind China’s ‘One Belt, One Road’ Initiatives and Establishment of the Asian Infrastructure Investment Bank”, *Journal of Contemporary China, Cilt 26, No 105, 2017, s. 353-360.*

işbirliği yapmaya, bu ülkelerin ticari ve altyapı yatırımlarını destekleyerek, ekonomilerini yeniden şekillendirmeye çalışmaktadır. Çin, normatif güç ekseninde, bu ülkeleri kendi ekonomik sistemine entegre ederek, onları kendine muhtaç konuma getirip, ürünleri için gelecekte de devam edecek geniş bir pazar oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu durum, Türkiye-Çin ilişkileri için ise biraz daha farklı bir yaklaşım sunmaktadır, Çin'in Türkiye'yi kendisine muhtaç bırakmaya çalışması olarak değil de, daha çok, Türkiye'nin ekonomik hedeflerine ulaşabilmesi için, Çin'in işbirliğine gereksinim duyması olarak lanse edilmektedir.

Uluslararası toplumun algıları ve davranışları, Çin'in dış politikası üzerinde artan bir etkiye sahiptir. Çin, politikalarını uluslararası toplumun tepkisine göre hazırlamaktadır. Buna örnek olarak Çin'in Kuzey Kore Nükleer Krizi'nde dürüst ve sorumlu dünya gücü rolü, Çin'in 2008 Olimpiyat Oyunlarını kazanma kampanyası ve komşu ülkeleri yükselen Çin'den korkmak zorunda olmadıkları konusunda ikna etme politikaları verilebilir. Çin'in tüm dünyada organize ettiği uluslararası kültürel etkinliklerin sayısının artması bu imajı güçlendirmektedir. Eskiden sık sık Pekin karşıtı olan bu topluluklar, şimdi modernize edilmiş ve başarılı bir Çin'i kabullenmeye başladılar.¹⁶ Aynı durum Türkiye Çin ilişkileri için de geçerli, 1949 yılında kurulmuş olan Çin Halk Cumhuriyeti ile ancak 1971'de ilk resmi ilişkiler kurmaya başlayan Türkiye, günümüzde Çin'i dünyanın en önemli devletlerinden birisi olarak görmekte ve Çin ile siyasi, ekonomik ve kültürel etkileşim gibi bir çok alanda işbirliği yapmaktadır.

Çin'in Normatif politikalarının Türkiye-Çin ilişkileri üzerinde de belirgin bir etki oluşturduğu gözlenmektedir. Bu gözlemlere, Türkiye'nin Uygur politikasındaki değişiklikleri örnek olarak verilebilir. Türkiye, Pekin'e, Uygurları da kapsayan güvenlik ve terörle mücadele konusunda işbirliği yapma sözü verdi. Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu Pekin'de Çin Dışişleri Bakanı Wang ile yaptığı görüşmede: "Çin'in güvenliğini kendi güvenliğimiz olarak görüyoruz, Türkiye'de, Çin'i hedef alan veya Çin'e karşı olan hiçbir faaliyete kesinlikle izin vermeyeceğiz. Ayrıca, Çin'i hedef alan medya raporlarını ortadan kaldırmak için de önlemler alacağız", ifadelerini kullandı.¹⁷ Çin-Türk ilişkilerindeki bu değişimler, Çin'in, Türk politikalarını iknaya dayalı bir perspektifle etkilediğinden söz edilebilir. Ayrıca, Çin'in halihazırda, Türkiye'de 4 tane Konfüçyüs Enstitüsü bulunmaktadır. Bu enstitülerin sayısındaki artış, gelecekte Çin'in Türkiye'de kültürel etkinliğini arttırması ve kamu oyu oluşturması adına önem arz etmektedir.

¹⁶ Jan Melissen, *The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations*, New York, Palgrave Macmillan, 2005, s. 88-98.

¹⁷ "Turkey Promises to Eliminate Anti-China Media Reports", *Reuters*, 3 August 2017, <https://www.reuters.com/article/us-china-turkey-idUSKBN1AJ1BV>, (Erişim Tarihi 8 Mayıs 2018).

Kuşak ve Yol Girişimi Bağlamında Türk-Çin İlişkilerinin Seyri

Tarihi “İpek Yolu” nun rehabilite edilmesi uzun vadeli ve çok yönlü bir başarı kazanma konseptidir. Bu rehabilitenin dünya ticaretini bir kez daha derinden etkileyeceği güçlü bir varsayımdır. Teknolojinin ve iletişim araçlarının hızlıca geliştiği bu çağda, bu etkinin bir bölge ile sınırlı kalmayacağı kesin gibidir. Bu anlamda, hızlı ekonomik gelişme kaydeden Türkiye, bu girişimin gelişmesinde, ulaşımında ve lojistiğinde önemli bir rol alarak, Çin ve Orta Asya ülkeleri ile çift taraflı veya çok taraflı ilişkiler geliştirme şansı elde etmiştir.

2008 yılının başında, Modern “İpek Yolu” nun canlandırılması konsepti, Türkiye, Azerbaycan, İran, Gürcistan, Kazakistan ve Kırgızistan arasında ticaretin geliştirilmesi bağlamında gündeme gelmişti. Nisan 2012’de ise dönemin Başbakanı, Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın Çin’i ziyareti sırasında, Çin Devlet Başkanı Şi Cinping ile görüşmesinde tekrar gündeme gelmiş ve iki lider hem modern “İpek Yolu” nun inşa edilmesi hem de gelişmekte olan Türk-Çin ilişkilerinin önemine vurgu yapmıştı.¹⁸

Modern “İpek Yolu”, Kuşak ve Yol Girişimi adıyla, Çin Devlet Başkanı Şi Cinping’in tarafından modern ve kapsamlı demiryolu, karayolu, denizyolu ve hatta boru hatlarını da kapsayan bir transit ağı, Çin’i dünyaya bağlaması olarak yeniden düzenlendi. Bu girişim ile Çin, hem eski “İpek Yolu” nu canlandırmayı, hem de dünyanın en büyük siyasi, ekonomik, enerji, sosyal ve kültürel ortaklığını oluşturmayı hedeflemektedir.¹⁹ Hali hazırda Çin, dünyadaki en hızlı ekonomik gelişmeyi kaydeden ülkelerden biridir. Güçlü ekonomisi ve büyük nüfusuyla Çin, aynı zamanda dünya gündemini en çok belirleyen ülkelerden biri olmuştur. Kuşak ve Yol Girişimi ile Çin, Avrupa, Asya, Ortadoğu ve Afrika ile tam teşekküllü siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel bir entegrasyon kurmayı planlamaktadır.

Çin Hükümetine göre, Çin ile Türkiye, Kuşak ve Yol Girişimi çerçevesinde büyük ve önemli projeler için işbirliği yapmalıdır. Ayrıca iki ülke eşitlik ve karşılıklı çıkarlar çerçevesinde, daha kapsamlı bir strateji geliştirmelidir.²⁰ Çin, orta sınıf refah toplumuna 2021 yılında ulaşmayı hedeflemektedir. Bu aynı zamanda Çin Komünist Parti’sinin 100’ncü kuruluş yıldönümüdür ve 2049 yılına gelindiğinde ise Çin, güçlü, demokratik, medeni ve modern sosyalist bir devlet olmalıdır.²¹ Bu bağlamda, Çin işbirliği potansiyeline sahip gelişmekte olan ülkelere altyapı, ulaşım ve ticaret için fon sağlamaya çalışmaktadır; serbest ticaretin önündeki engelleri kaldırıp,

¹⁸ Xue Li, *Belt and Road Initiative: The Analysis of Chinese and Foreigners*, Beijing, Chinese Social Science Press, 2017, s. 290.

¹⁹ Tian Jinchun, “One Belt and One Road: Connecting China and the World”, *Global Infrastructure Initiative, Voices on Infrastructure*, Cilt 6, 2016, s. 2.

²⁰ Liu Yue, “Turkey to Strengthen Cooperation Under B&R Initiative”, *Xinhua News Agency*, 14 Mayıs 2017, <https://eng.yidaiyilu.gov.cn/qwyw/rdxw/13223.htm>, (Erişim Tarihi 20 Kasım 2018).

²¹ Cem Okan Tuncel, “Bir Kuşak Bir Yol: 21. Yüzyılın En Büyük Kalkınma Projesi”, 15 Mayıs 2017, <http://www.criturk.com/haber/ozel-haber/bir-kusak-bir-yol-21-yuzyilin-en-buyuk-kalkinma-projesi-25859>, (Erişim Tarihi 18 Şubat 2018).

kuşak üstündeki bütün ülkeleri bir birine entegre ederek, onları kalkınma fırsatlarından yararlanmaya davet etmektedir. Böylece Çin, Çin'in az gelişmiş iç ve batı kesimlerini kalkındırıp dünya üzerindeki ekonomik üstünlüğünü sürdürmek istemektedir.

I. Orta Koridor

Türkiye, Gürcistan ve Azerbaycan topraklarından geçip Hazar Denizi'ne ulaşan, daha sonra Orta Asya ülkelerinin hemen hemen hepsiyle bağlantı kurup oradan da Çin'e ulaşan Orta Koridor, Kuşak ve Yol Girişiminin en önemli bileşenlerinden birini oluşturmaktadır. Çin'den Avrupa'ya giden malların yaklaşık %96'sı denizyoluyla taşınmakta olduğu, sadece %4'lük gibi küçük bir bölümünün Trans-Sibirya Demiryolu hattı üzerinden Avrupa'ya sevk edildiği, ve Orta Koridorun, Trans-Sibirya Demiryolu hattından yaklaşık 2000 km. olduğu göz önüne alındığında Orta koridorun ne derece önemli olduğu kolaylıkla anlaşılabilir. Ayrıca, bu koridor, Çin'den Avrupa'ya olan ulaşım süresini iki haftaya kadar düşürmektedir. Ayrıca, bu rota etkin kullanıldığında, yıllık yaklaşık 600 milyar ABD Doları tutarında Avrupa-Çin ticaret trafiğinden Türkiye'nin yanı sıra, Orta Asya ülkeleri de önemli ekonomik ve işbirliği fırsatları elde edilebileceklerdir.²²

Şekil 1. Kuşak ve Yol Girişiminde Orta Koridor'un Önemi (Kaynak: *Ekonomi Yöntem*²³)

²² "Türkiye'nin Çok Taraflı Ulaştırma Politikası", T.C. Dışişleri Bakanlığı Resmi İnternet sitesi, http://www.mfa.gov.tr/turkiye_nin-cok-tarafli-ulasirma-politikasi.tr.mfa (Erişim Tarihi 29.07.2019)

²³ Avni Zafer Acar, "Tek Kuşak, Tek Yol Projesine Bir de Bu Açıdan Bakalım", 15 Mayıs 2017, <http://www.ekonomiyontem.com.tr/yazarlar/doc-dr-avni-zafer-acar/tek-kusak-tek-yol-projesine-bir-de-bu-acidan-bakalim/39/> (Erişim Tarihi: 25 Ekim 2019)

Kuşak ve Yol Girişiminin demiryolu ayağı, Asya'nın doğusundan başlayıp, oradan da Batı Avrupa ile Kuzey Afrika'ya ulaştırılması düşünülen, altyapı, ulaşım, iletişim ve kültür ağlarına sahip bir projedir. Bununla paralel olarak, Türkiye'nin hem bölgesel hem de küresel ölçekte, siyasi ve ekonomik etkinliği, bu ağın geçtiği yerlerde artmaktadır.²⁴

Kuşak üstündeki bir çok ülke, Çin ile siyasi kordinasyonu sağlama, karşılıklı çıkarları koruma, stratejik siyasi ve ekonomik güveni derinleştirme konusunda işbirliğine hazırdır.²⁵ Çin, bu ülkelerle çok önemli projeler yürütmektedir. Bu projelerle Çin, kendisi için çok büyük önem arz eden enerji açığını da azaltmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda, Türkiye-Çin enerji bazlı ilişkileri de, iki ülke arasındaki stratejik işbirliği açısından oldukça büyük bir rol oynamaktadır.²⁶ Çin Halk Cumhuriyetinin önceki Ankara Büyükelçisi Yu Hongyang: "Türkiye, Asya ile Avrupa'yı birbirine bağlayan önemli bir merkezdir. Türkiye'nin bu konumunun, modern 'İpek Yolu' nun inşasında çok önemli bir rolü olacaktır. Dolayısıyla Türkiye, Kuşak ve Yol Girişiminin doğal bir parçasıdır. Çin-Türkiye işbirliği çok önemli bir husustur."²⁷

II. Enerji

Türkiye, Kuşak ve Yol Girişiminin, Türkiye tarafından Orta Koridor olarak adlandırılan çok önemli bir noktasında yer almaktadır. Türkiye'nin işbirliği ile Çin'in Avrupa pazarına erişim süresi, 30 günden 10 güne inmektedir. Bu aynı zamanda, Türkiye'nin Kuşak üstündeki diğer ülkelerle ekonomik ilişkilerini geliştirmesi açısından büyük bir fırsattır. Bunun yanı sıra Türkiye, "Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesi" (TANAP) ve "Türk Akımı" projelerinde önemli bir aktördür, Kuşak ve Yol Girişiminin güvenliği ve gelişmesi için de kilit öneme sahiptir. Türkiye, 1998'de kurulan "Avrupa, Kafkasya, Asya Ulaşım Koridoru" (TRACECA)'yı "Bakü-Tiflis-Kars" (BTK)'ya entegre ederek, Marmaray ile bağlantısını kurarak, Avrupa'ya kolay ulaşım açısından önemli bir köprü görevi üstlenmeyi amaçlamaktadır. Türkiye'nin bu konumu aynı zamanda kuşak üstündeki diğer ülkelerin enerji transformasyonu konularında da büyük bir rol oynamaktadır.

²⁴ Sadık Ünay, "Bir Kuşak Bir Yol ve Stratejik Açıda Türkiye- Çin İlişkileri", *Kriter Dergisi*, Sayı 2, No 14, 2017.

²⁵ Jeffrey Reeves, "China's Silk Road Economic Belt Initiative: Network and Influence Formation in Central Asia", *Journal of Contemporary China*, Şubat, 2018, s.6.

²⁶ Erdal Tanas Karagöl, "Modern İpek Yolu Projesi", (SETA), *Perspective*, Sayı 174, Mayıs 2017, s. 2-5.

²⁷ "Hong Yang, Bir Kuşak Bir Yol Zirvesinin Detaylarını Paylaştı", *Milliyet Gazetesi*, <http://www.milliyet.com.tr/cin-buyukelcisi-hongyang-bir-kusak-bir-ankara-yerelhaber-2028150/>, (Erişim Tarihi 6 Ocak 2018).

Şekil 2. Türkiye'nin Önemli Enerji Projeleri (Kaynak: Rusya Araştırmaları Enstitüsü²⁸)

Çin'in, enerji tüketiminde ABD'yi geride bıraktığı ve dünya enerjisinin yaklaşık %20'sin tüketerek dünyanın en çok enerji ihtiyacı olan ülkesi konumuna yükselmesi söz konusu olduğunda, Türkiye'nin enerji stratejisi, Türkiye-Çin ilişkileri için gittikçe daha da önemli hale gelmektedir. 2002 yılında Çin'in enerji ihtiyacı %35 iken, 2010 yılında bu oran %55'e yükselmiştir. 2020 yılında bu oranın %68'e ulaşacağı tahmin edilmekle beraber, 2040 yılında bu oranın %80'leri aşacağı öngörülmektedir.²⁹ Farklı ülkelerin enerji merkezi konumundaki Türkiye, gelecekte Çin'in enerji ihtiyacı için de önemli bir seçenek olacağı büyük bir ihtimaldir. Bu anlamda Türkiye-Çin enerji ilişkileri de iki ülkenin stratejik işbirliği açısından oldukça büyük önem arz etmektedir.³⁰ Kuşak ve Yol Girişiminin iki ülke ilişkilerini geliştirme potansiyeli dışında, Türkiye'yi enerji ve ticari mallar bağlamında da önemli bir merkeze dönüştürme potansiyeline sahiptir.

"Kervansaray" Projesi ise 2008 yılında gümrükler arası işbirliğini geliştirme konsepti olarak ortaya çıktı. Bu projenin, Kuşak ve Yol Girişimi çerçevesinde ticareti ve ulaşımı kolaylaştırarak, Yavuz Sultan Selim Köprüsü, Avrasya ve Marmaray tünellerine entegre bir şekilde, ikili ve çok yönlü Türkiye-Avrasya işbirliğini geliştireceği kesindir. Ayrıca, Türkiye dünyadaki en hızlı gelişen enerji pazarlarından biridir. Maden ve enerji yatırımları iki ülke için de önemli olduğundan, Türkiye'nin Çin ile yeşil ve nükleer enerji alanlarında da işbirliği yapma

²⁸ Salih Yılmaz, "TANAP Projesi, Türk Akımı Projesine Rakip mi yoksa Avantaj mı?", 27 Haziran 2018, <http://www.rusen.org/rusen-analiz-prof-dr-salih-yilmaz-tanap-projesi-turk-akimi-projesine-rakip-mi-yoksa-avantaj-mi/> (Erişim Tarihi 6 Eylül 2019).

²⁹ Hasan Duran ve Nyambayar Purevsuren, "The Central Asia Policy of China in Line with Security, Energy and Market", *Journal of Social Sciences*, Afro-Avrasya Özel Sayısı, Aralık 2016, s. 282-289.

³⁰ Erdal Tanas Karagöl, "Modern İpek Yolu Projesi", (SETA), *Perspective*, Sayı 174, Mayıs 2017, s. 2-5.

ihtimali artmaktadır.³¹ Bunların dışında, Türkiye ile Çin çevresel sorunlar, iç ve dış riskler, iklim değişikliği, sosyal, liberal ve siyasi değişimler gibi birçok konuda da işbirliği geliştirebilirler.³² Bu kuşak sayesinde, Türkiye enerji ve ticaret bağlamında bir lojistik üs konumuna kavuşabilir. Bu aynı zamanda, Türkiye'nin iç ve doğu bölgelerinin daha da kalkınması ve bu bölgelerdeki genç kuşağın istihdamı için de oldukça önemlidir.

III. Asya Altyapı Yatırım Bankası (AAYB)

Çin, son yıllarda, kendi ekonomik stratejisi çerçevesinde 3 büyük faaliyete liderlik yapmaktadır. Bu faaliyetler sırasıyla: BRICS Kalkınma Bankası, Kuşak ve Yol Girişimi Altyapı Destekleme Fonu ve Asya Altyapı Yatırım Bankası (AAYB)'dir. Çin'i bu girişimlere öncülük etmeye sevk eden nedenler arasında dünya ekonomisini reforme edecek küresel bir ekonomik sistemin eksikliği, Asya ülkelerinin birikmiş altyapı ihtiyaçlarının karşılanamaması ve Çin ekonomisindeki yavaşlamanın süreceği beklentisi yer almaktadır. Bu nedenle, 24 Kasım 2014'te Pekin'de 21 ülkenin katılımıyla AAYB kuruldu. Bu bankaya %26'lık bir payla Çin en büyük hissedarı oldu. %7.5'lük bir payla Hindistan ikinci, Türkiye ise %2.5'lük bir payla, bu bankanın en büyük onbirinci hissedarı oldu.³³

Asya Kalkınma Bankasının verilerine göre 2010 ile 2020 yılları arasında, Asya ülkelerinin altyapı ihtiyaçları için 8 trilyon dolardan fazla finansmana ihtiyaç vardır. Çin bu finansmanı Kuşak ve Yol Girişiminin ekonomik entegrasyonu çerçevesinde üstlenmeyi amaçlamaktadır. Kuşak ve Yol Girişimi, Çin'in normatif gücünü dünyaya yaymanın yanı sıra, Çin'in gelecekteki iç ekonomik sıkıntılarına da bir çare olarak da düşünülmüştür.³⁴ Çin'in çıkarları Kuşak ve Yol Girişimi çerçevesinde, barış, refah, açıklık, yenilik ve medeniyet ile eşgüdümlü bir şekilde yürümektedir.³⁵ Barış ve istikrar üzerine kurulu bir ekonomik entegrasyon, her tarafın ilgisini çekmesi bakımından en iyi seçenek olarak düşünülmüştür. Bu aynı zamanda normatif gücün işleyebilmesi için gerekli bir politikadır. Çin'in bu barışçıl politikaları Türk-Çin işbirliği açısından da olumlu bir etkiye sahiptir. Bu işbirliği çerçevesinde,

³¹ Lily Wang, "China & Turkey, Strong Cooperation under the Belt and Road Initiative, an Exclusive Interview with Ali Murat Ersoy, Ambassador of The Republic of Turkey", *China's Foreign Trade*, No 3, 2017, s. 61-64.

³² Emrah Yıldırımçakar, "The Belt and Road Initiative and the Opportunities and Challenges of Developing Sino-Turkish relations", *Ankara International Journal of Social Sciences AUSB*, Cilt 2, Sayı 3, 2019, s. 69-89.

³³ Cengiz Yavilioğlu, "Çin Öncülüğünde Yeni Bölgesel Finansal Mimari Oluşturma Çabaları: Tek Kuşak-Tek Yol Projesi" *Maliye Dergisi*, Sayı 170, Ocak-Haziran, 2016, s. 5.

³⁴ Jacob L. Shapiro, "One Belt, One Road, No Dice, China's Ambitious Infrastructure Plans Have a Long Way to go to Become a Game- Changer", *Geopolitical Futures*, January, 2017, s. 1-5.

³⁵ Ümit Alperen, "Bir Kuşak Bir Yol: Çin Karakteristiği ile Küreselleşme", *Karar*, 20 Mayıs 2017, <http://www.karar.com/gorusler/bir-kusak-bir-yol-cin-karakteristigi-ile-kuresellesme-487431#>, (Erişim Tarihi 24 Şubat 2019).

Türkiye limanlarının kapasitelerini arttırmakta, ülkenin doğusundan batısına demiryollarını yenilemekte ve hızlı tren raylarını döşemektedir.

IV. Çin-Türk İşbirliği Önündeki Fırsatlar ve Tehditler

Türkiye-ŞİO İlişkileri

Soğuk savaşın bitişi ile, Türkiye'nin Avrasya siyasetindeki etkisi atmaya başladı. Türkiye Orta Asya ile ilişkilerini geliştirerek önemli bir bölgesel ve uluslararası aktör haline geldi.³⁶ Siyasi ve ekonomik dinamikler çerçevesinde, Türkiye hem iç siyasette hem de dış politikada kendi siyasi ve ekonomik politikalarını uygulamaya koydu.³⁷ Türkiye'nin, Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinde somut bir neticeye henüz ulaşamamış olması, Suriye ve Irak'taki siyasi gelişmeler çerçevesinde, Türkiye'nin ABD ile zaman zaman zıtlaşması, Türkiye'yi hem bölgesel hem de uluslararası farklı örgütlerle aynı anda işbirliği arayışında bırakmaktadır. Bu gelişmeler çerçevesinde Türkiye, NATO üyeliğini koruyarak, başını Çin ile Rusya'nın çektiği ŞİO'ya üye olmak istemektedir. Fakat, eski zıt kutuplu iki bloğun hegemonyası altında olan NATO ile ŞİO'nun, iki örgüte aynı anda üye bir ülkeyi, kendilerine üye olarak kabul etmeyecekleri halen güçlü bir öngörüdür. Türkiye'nin ŞİO üyeliği talebi Batı'yı, Türkiye'yi kaybetme konusunda; Doğu'yu ise Batı müttefiki, NATO'nun önemli bir üyesi olan Türkiye'nin ŞİO siyasetinde yer alması bağlamında endişelendirmektedir.

Türkiye'nin ŞİO'ya ilk kez, "Gözlemci Ülke" statüsüyle başvurusu reddedilmesine karşın, Türkiye'nin 23 Mart 2011'de ŞİO'ya "Diyalog Ortağı" olma başvurusu, 7 Haziran 2012'de kabul edildi.³⁸ Türkiye'nin o tarihten bu yana statüsü değişmezken, Hindistan ile Pakistan 2017 yılında "Gözlemci Ülke" statüsünden tam üyeliğe kabul edilirken aynı yıl, Türkiye ile aynı anda "Diyalog Ortağı" sıfatı alan Beyaz Rusya, "Gözlemci Ülke" sıfatına yükseltildi.

2001 yılında, ŞİO'nun kuruluş antlaşmasının ilk maddesinde, ŞİO'nun "Üç Şer" e karşı savaşıacağı vurgulanmıştır.³⁹ Bu "Üç Şer" "Terörizm, Ayrımcılık ve Aşırıcılıktır". Türkiye eskiden olduğu gibi halihazırda da bu "Üç Şer" e karşı mücadelesini sürdürmektedir. Ayrıca Türkiye'nin, hem Çin'in batı komşuları olan, hem de ŞİO üyesi olan Kazakistan, Özbekistan, Kırgızistan ve Tacikistan ile dinsel, kültürel ve etnik bağları var. Bu anlamda Türkiye'nin ŞİO Üyeliği'nin hem Orta Asya'ya istikrar getirmesi hem de Kuşak ve Yol Girişiminin güvenliği için kritik öneme

³⁶ Ünal Çeviköz, "Turkey in a Reconnecting Eurasia, Jeffrey Mankoff (der.), Foreign Economic and Security Interests", *Center for Strategic & International Studies*, Nisan, 2016, s. 24-30.

³⁷ Murat Güneş, Tezcür ve Alexandru Grigorescu, "Activism in Turkish Foreign Policy: Balancing European and Regional Interests" *International Studies Perspectives*, No 15, 2014, s. 257-276.

³⁸ Erdem Eren, "Shanghai Cooperation Organization and Future Perspective in Turkish Foreign Policy" *Strategic Public Management Journal*, Cilt 3, No 5, 2017, s. 87.

³⁹ Roy Allison "Protective Integration and Security Policy Coordination: Comparing the SCO and CSTO" *The Chinese Journal of International Politics*, Cilt 11, No 3, 2018, s.19-30.

sahiptir.

Türkiye'nin uzun vadedeki politikaları, Türkiye'yi daha da güçlendirip hem bölgesel hem de küresel istikrara daha çok katkı sunarak, önemli bir küresel aktör olmayı başarması olarak düşünülmektedir.⁴⁰ Türkiye hem Doğu, hem de Batı siyasetinde daha etkili olmayı tasarlayarak küresel barışa ve kalkınmaya daha çok hizmet etmek istemektedir.

Şekil 3. Orta Asya'nın Türkiye - Çin İlişkilerindeki Önemi (Kaynak: Risk Watch Dog⁴¹)

Türkiye'nin ŞİO üyeleri ile ortak değerleri mevcuttur, Türkiye'nin Orta Asya ülkeleri ve Çin ile ilişkilerini geliştirmesi ekonomik anlamda önemli çıkarlar vadetmektedir. Türkiye'nin özellikle de Çin ile gelişen ilişkileri, Çin tarafından memnuniyetle karşılanmaktadır. Gelişmekte olan Türk-Çin ilişkileri, iki devletin stratejik işbirliğindeki temel çıkarlarını ifade etmektedir. Asıl önemli olan ise iki ülkenin ana endişe kaynağı olan sorunlara saygı göstermesi, güvenlik, terörizm ve kalkınma konusunda işbirliğini derinleştirmesidir.⁴²

Ortadoğu ile Orta Asya görece istikrarlı olmayan bölgelerdir. Bu iki bölgenin istikrarsız oluşu, istikrarlı ülkelerin terörizm tehdidi ve büyük mülteci akını ile karşı karşıya kalma riskini arttırmaktadır.⁴³ Bu gibi muhtemel risklerin ortadan kalkması ve Kuşak ve Yol Girişiminin güvenliğinin sağlanması için ŞİO gibi uluslararası işbirliği örgütleri ile hükümet dışı örgütlerin

⁴⁰ Ahmet Davutoğlu, "Rekabet Değil İşbirliği Coğrafyası İstiyoruz", *Stratejik Düşünce Dergisi*, Kasım, 2010, s.14-18.

⁴¹ RiskWatch Dog, "China and Turkey: A Partnership to Reshape the World?" Christina Lin (akt.), "China's Strategic Shift towards the Region of the Four Seas: The Middle Kingdom Arrives in the Middle East", *Institut für Strategie-Politik- Sicherheits-und Wirtschaftsberatung*, No 226, 2013, s. 1-22.

⁴² Liu Yue, "Turkey to Strengthen Cooperation under B&R Initiative", Xinhua News Agency, 14 Mayıs 2017, <https://eng.yidaiyilu.gov.cn/qwyw/rdxw/13223.htm>, (Erişim Tarihi 22 Kasım 2018).

⁴³ Rıza Kadılar ve Erkin Ergüney, "One Belt One Road Initiative: Perks and Challenges for Turkey", *Turkish Policy Quarterly*, Cilt 16, No 2, 2017, s. 87.

işbirliğine ihtiyaç vardır.

Çin ile Türkiye'nin, hem Ortadoğu'da hem de Orta Asya'nın jeopolitik ve güvenlik konularında ortak çıkarları söz konusudur. Enerji ihtiyacı ve terörist eylemlerinin artışı göz önüne alındığında, barış ve güvenliğin sağlanması hem Türkiye'nin hem de Çin'in uzun vadeli çıkarları için çok önemlidir. Çin için Türkiye, Balkanlara ve Avrupa'ya açılan bir kapı olup, Ortadoğu ve Orta Asya siyasetinde önemli bir aktördür. Ayrıca Türkiye, Kuşak ve Yol Girişiminin maddi ve manevi amaçlarına destek verecek bir potansiyele sahiptir. Türkiye için ise Çin, siyasi ve ekonomik anlamda stratejik işbirliği yapabileceği bir ortaktır.

Siyasi İlişkiler

Çin, uluslararası arenada olumlu bir imaj edinmek için etkili bir siyaset yürütmektedir. Çin bu siyasetle dünyayı, Çin'in "Barış içinde Büyüme", "Barış içinde Kalkınma" ve "Uyumlu Toplum" ilkeleri kapsamında, ülkedeki her şeyin sorunsuz işlediğine inandırma çabası içerisinde.44 2009 yılında ortaya çıkan Urumçi Olayları sonrası, özellikle de Sincan Uygur Özerk Bölgesi'nde, Çin, sıkı politikalar uygulamaya koymuş ve dünya çapında birtakım eleştirilerin hedefi olmuştu. Sincan Uygur Özerk Bölgesi'nde hayat ancak biraz normale dönebilmişken, terör mağduru olduğunu her fırsatta dile getiren Çin, 2-3 yıl önce terör argümanları çerçevesinde bölgedeki sıkı politikaları yeniden hayata geçirdi.

Halihazırda, Çin'in olumlu ve gelişen barışçıl bir dış politikası mevcuttur, fakat iç politika için aynı şeyi söylemek Uygur Sorunu çerçevesinde tartışma konusu yaratmaktadır. Çin'in bu çabalarına rağmen, bazı araştırmacılar, Çin'in Sincan Uygur Özerk Bölgesi'nde, "Yeniden" bazı tatsız hadiselerin meydana geldiğini her fırsatta dile getirmektedirler.45 Bununla beraber, 2013 yılından beri binlerce Uygur'un Suriye'deki savaşa dahil olmak üzere, İdlip merkezli Ahrar El Şam örgütüne katıldıkları iddia edilmektedir.46 Bu iddialar çerçevesinde, Çin'i ciddi bir terör korkusu sarmış ve Çin sıkı politikalar uygulamaya başlamıştır. Fakat Çin'in asıl eleştirilen politikası, Sincan Uygur Bölgesi'nde nüfusun büyük bir bölümünün terörist olarak algılanıp, insani olmayan davranışlara maruz bırakılmasıdır.

2018 yılında, Başbakan Yardımcısı ve TBMM Başkanı dışında, 10 Bakan Çin'i ziyaret etti. Kuşkusuz bu ziyaretler sadece ticaret ve turizm amaçlı değil, aynı zamanda siyasi sorunları da

44 Mustafa Yagci, "Rethinking Soft Power in Light of China's Belt and Road Initiative", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 15, No 57, 2018, s. 72.

45 Muharem Sarıkaya, "Binali Yıldırım ile Pekin gezisi/Uygur Hassasiyeti", *Habertürk*, 5 Aralık 2018, <https://www.haberturk.com/her-bolgeden-bir-belediye-mhpye-2248291>, (Erişim Tarihi 10 Aralık 2018).

46 Gerry Shih, "Uighurs Fighting in Syria Take Aim at China", AP Exclusive, 23 Aralık 2017, <https://www.apnews.com/79d6a427b26f4eeab226571956dd256e>, (Erişim Tarihi 20 Şubat 2019).

kapsayan ziyaretlerdi. Çin DAES'in terör eylemleri ile eş zamanlı olarak, özellikle Sincan Uygur Özerk Bölgesi'nde terörizme karşı sıkı politikalar geliştirdi. Üst paragrafta bahsedilen araştırmacılara göre söz konusu bölgede bir takım insani olmayan sıkıntılar yaşanmaktadır. Fakat Çin Hükümeti ise bu iddiaları tekzip ederek, aksine, Çin Hükümeti'nin, Sincan Halkını terörden koruduğunu iddia etmektedir. Fakat bu araştırmacılar Çin Hükümeti iddialarının kendilerini ikna edemediğini ifade etmektedirler. Zira onlara göre bir takım insani olmayan hadiselerin yaşanmadığına inanmak mümkün olmadığı gibi, Çin Hükümeti aleyhine yapılan abartılı iddiaların hepsine inanmak da mümkün değil. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Eski Başbakan Binali Yıldırım, Çin Halk Kongresi Daimi Komitesi Başkanı Li Zhanshu ile görüşmesinde, DAES ile bağlantılı olan gurupları Türkiye'nin de terörist olarak kabul ettiğini ve bu guruplara karşı mücadeleye devam ettiğini vurgulayarak, Türk Halkı ile soy ve akrabalık bağı olan Uygur Halkının teröristlerden ayrı tutulması gerektiğini ve onlara karşı insanlık dışı bir muamelenin kabul edilemeyeceğini belirtti.⁴⁷ Fakat sonrasında, Çin Halk Cumhuriyeti'nin Ankara Büyükelçisi Deng Li, Türkiye'nin, Çin'in Uygur politikasını eleştirmeye devam etmesi durumunda, iki ülkenin ekonomik işbirliğinin riske gireceğini ifade etti.⁴⁸

Uygur Sorunu, Türk-Çin ilişkilerinde sık sık gerginlik yaratmaktadır. Pekin Yönetimi, Türkiye'de düzenlenen Çin karşıtı gösteriler ve Uygur Sığınmacılar için verilen Türk Pasaportları konusundaki rahatsızlığını birçok kez dile getirdi. Fakat Türkiye bu gelişmelere "Çin Karşıtlığı" bağlamında değil, tamamen insani sorumluluklar çerçevesinde bakmaktadır. 3 Ağustos 2017'de Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu Pekin'de Çin'li mevkidaşı Wang Yi ile görüşmesinde, Türkiye'nin, Çin Hükümetini direk hedef alacak hiç bir faaliyetin, Türkiye'de düzenlenmesine müsaade etmeyeceğini ifade etti. Buna ek olarak, Çin ile ilişkileri geliştirmek üzere Cumhurbaşkanı Erdoğan 2017 yılında büyük bir heyetle "İpek Yolu Formu"na katıldı. Bu forumda, Türkiye ile Çin karşılıklı suçluların iadesi, uluslararası ulaşım ve karşılıklı kültür merkezlerinin kurulması konusunda anlaşma imzaladılar.⁴⁹ Bazı Çinli yazarlara göre hem Çince hem de Türkçe bilen insanların sayısı az olduğundan, Türk ve Çin haberleri orijinalinden yoksun bir şekilde yabancı medyalardan çeviri yapılarak sunulmaktadır. Dolayısıyla bu durum, haberlerin yanlış anlaşılma ihtimalini güçlendirmektedir.⁵⁰

⁴⁷ Muharem Sarıkaya, "Binali Yıldırım ile Pekin Gezisi/Uygur hassasiyeti", *Habertürk*, 5 Aralık 2018, <https://www.haberturk.com/her-bolgeden-bir-belediye-mhpye-2248291>, (Erişim Tarihi 10 Aralık 2018).

⁴⁸ Tulay Karadeniz ve Ece Toksabay, "China's Envoy Says Turkish Uighur criticism Could Hit Economic Ties", *Reuters*, 1 Mart, 2019 <https://www.reuters.com/article/us-china-turkey-xinjiang/chinas-envoy-says-turkish-uighur-criticism-could-hit-economic-ties-idUSKCN1Q14C0> (Erişim Tarihi 4 Mart 2019).

⁴⁹ Selçuk Çolakoğlu, "Turkey-China Relations: From Strategic Cooperation to Strategic Partnership" *Middle East Institute*, 20 Mart, 2018, <https://www.mei.edu/publications/turkey-china-relations-strategic-cooperation-strategic-partnership>, (Erişim Tarihi 20 Temmuz 2019).

⁵⁰ Xue Jingjing, "China-Turkey relations in the Context of the Belt and Road Initiative", *Law and Society*, July, 2017, s.144.

Türkiye ile Çin, iki ülke arasındaki diplomatik güveni derinleştirerek, (özellikle Çin tarafının, Türk tarafına vize kolaylığı tanıyarak), halklar arası diyalogu geliştirerek, öğrencilere daha kapsamlı değişim programları sağlayarak, iki ülke arasında bir kaynaşma oluşturabilirler. Bu etkenler iki ülkenin daha yakından birbirilerini tanınması ve iki ülke arasındaki sorunların çözülmesi için büyük önem taşımaktadır.

Ekonomik İlişkiler

Çin'in ekonomik reformları hayata geçirmeye başlamasından günümüze tam 40 yıl geçti. Bu süre zarfında, Çin ekonomisinde birçok değişiklik meydana geldi. Bu değişiklikler beraberinde hem fırsatlar hem de tehditler getirdi. Gerçek şu ki Çin'in yükselişi Çin Komünist Parti'sinin, Çin'i hem fakirlikten hem de uluslararası düşük profilli olmaktan kurtarmak için verdiği sözleri yerine getirmedeki başarısına borçludur. Geçen 40 yıldan günümüze, Çin Hükümeti verdiği sözlerin bir çoğunu yerine getirmesine ve Çin ekonomisinin hala dünyadaki en hızlı gelişen ekonomilerden biri olmasına karşın, Çin ekonomisinde yavaşlama meydana geldi ve ilk kez 2014 yılında %7'nin altında bir büyüme kaydetti.⁵¹

Türk-Çin ilişkileri eskiye nazaran günden güne iyiye gitmektedir. İki ülke ilişkilerindeki bu olumlu atmosfer, uluslararası toplumda dikkatle izlenmektedir. Cumhurbaşkanı Erdoğan 2016 yılında Pekin'de Kuşak ve Yol Girişimi Zirvesine katılmadan önce: "Türkiye'nin Çin ile yakınlaşması dünyada farklı bir etki yaratacaktır." İfadesine bulundu.⁵² Türkiye, Çin ile olan ticari, kültürel ve sosyal ilişkilerin gelişmesini olumlu görmektedir. Başbakan yardımcılığı döneminde, Çin Başbakan yardımcısı Wang Yang, ile "Türkiye-Çin Ülkelerarası İşbirliği Formu" na katılan Mehmet Şimşek: "Şimdi Türkiye ile Çin arasında 28 milyar dolarlık bir ticaret hacmi var, bu hacim Türkiye'nin ticaret açığını azaltacak şekilde arttırılmalıdır."⁵³ İfadesinde bulunarak, Türkiye'nin Çin ile olan Ticaret açığının önemine vurgu yaptı. İkili ticari ilişkilerde ciddi gelişmeler olmasına rağmen, iki ülke arasında hedeflenen 100 milyar dolarlık ticaret hacmine ulaşmak kısa vadede mümkün görünmemektedir.

⁵¹ Heike Holbig, "Whose New Normal? Framing the Economic Slowdown under Xi Jinping", *Journal of Chinese Political Science*, Cilt 23, No 3, 2018, s. 341-363.

⁵² "Erdoğan: Virgül değil Nokta mesabesinde", *Yeni Şafak*, 12 Mayıs 2017, <https://www.yenisafak.com/gundem/erdogan-virgul-degil-nokta-mesabesinde-2656900>. (Erişim Tarihi 25 Aralık 2018).

⁵³ "Türkiye ile Çin arasındaki Ticaret Hacmi Arttırılacak", *Dünya*, 04 Kasım 2016 <https://www.dunya.com/ekonomi/turkiye-ile-cin-arasindaki-ticaret-hacmi-arttirilacak-haberi-336648>, (Erişim Tarihi 8 Şubat 2017).

Year	Export	Import	Volume	Balance
2012	2,83	21,30	24,128	-18,46
2013	3,60	24,68	28,29	-21,08
2014	2,86	24,92	27,78	-22,45
2015	2,41	24,86	27,27	-22,45
2016	2,32	25,44	27,76	-23,12
2017	2,93	23,37	26,30	-20,43
2018	2,91	20,71	23,63	-17,80

Şekil 4. Türkiye - Çin Ticaret Verileri, milyar ABD doları (Kaynak: T.C. Dışişleri Bakanlığı⁵⁴)

Yukarda görüldüğü üzere, iki ülke arasındaki ticaret, Çin lehine sürekli yukarı yönlü bir yükseliş kaydetmekte ve buna paralel olarak Türkiye'nin ticaret açığı gün geçtikçe artmaktadır. Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, Türkiye'nin, Çin ve diğer Asya ülkeleriyle böyle bir dış ticaret açığını sürdürmesinin mümkün olmadığını ve devletin önlem alacağını ifade etti.⁵⁵

Türkiye ile Çin, iki hızlı büyüyen ekonomidir. İki ülkenin de küresel ölçekteki önemi gittikçe artmaktadır. İki ülkenin ekonomik büyüme hızı son yıllarda ilk 5'in içinde yer almaktadır. Eski Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimsek, Türkiye'nin Çin ile iyi ilişkiler geliştirdiğini ifade ederek, Kuşak ve Yol Girişimi sayesinde Türkiye'nin Orta Asya ile daha iyi ilişkiler geliştireceğini, bu olumlu gelişmelerin dünya ekonomisine gelecek 50 ve 100 yıllık süreçte önemli katkı sağlayacağını ve Çin ekonomisinin son kırk yılda her yıl yaklaşık %10 büyüme kaydettiğini, 2049 yılında Asya altyapısı'nın, Avrupa altyapısından daha iyi olma ihtimalinin altını çizdi.⁵⁶

Üzerinde durulması gerekli olan diğer bir konu ise özellikle Türkiye tarafından sıkça dile getirilen Çin ve komşu ülkelerle ticarete, milli para birimlerinin kullanılmasıdır. Son yıllarda Türkiye ile Çin arasında gelişmekte olan finansal bir işbirliği mevcuttur. 2015 yılında Tekstil Bank'ı satın alan Çin Sanayi ve Ticaret Bankası (ICBC) ile birlikte Türkiye-Çin Merkez Bankaları,

⁵⁴ "Türkiye-Çin Halk Cumhuriyeti Ekonomik İlişkileri", T.C. Dışişleri Bakanlığı resmi internet sitesi: <http://www.mfa.gov.tr/turkiye-cin-halk-cumhuriyeti-ekonomik-iliskileri.tr.mfa> (Erişim Tarihi 4 Ekim 2019).

⁵⁵ Tulay Karadeniz ve Ece Toksabay, "China's Envoy Says Turkish Uighur Criticism Could Hit Economic ties", *Reuters*, 1Mart, 2019 <https://www.reuters.com/article/us-china-turkey-xinjiang/chinas-envoy-says-turkish-uighur-criticism-could-hit-economic-ties-idUSKCN1QI4C0> (Erişim Tarihi 4 Mart 2019).

⁵⁶ Emrah Yıldırımçakar, "BRI and an Outlook of Turkey-China Relations", *International Social Sciences Studies Journal*, Cilt 5, No 40, 2019, s. 3889-3901.

Dolar ve Euro yerine Türk lirası ile Çin Yuan'ı kulanma konusunda arabuluculuk anlaşması imzaladılar. Çin'de İşbank, Akbank ve Garanti Bankası'nın temsilcilikleri mevcutken, BDDK 2017 yılında Çin Bankası (Bank of China) ve Çin Sanayi ve Ticaret Bankası (ICBC)'ye bankacılık lisansı vererek, bu iki Çin Bankasının Türkiye'de şube açmasına izin verdi.⁵⁷

Temmuz 2019'da Çin'i ziyaret eden Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Çinlilerin, 'Çin rüyası' gibi bizim de 'Türk rüya'mız var. Çin Halk Cumhuriyeti'nin 100. yılı olan 2049 kalkınma hedefleri gibi bizim de Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 100. yılı olan 2023 hedeflerimiz bulunmaktadır. Bu hedefler Türkiye ve Çin'in birlikte paylaştıkları ortak gelecek vizyonudur. İkili ilişkilerimizde artan iş birliği toplumlarımız arası etkileşimi yoğunlaştırmakta ve turizm alanında da önemli kazanımlar sağlamaktadır. Sayın Xi Jinping ile birlikte belirlediğimiz 1 milyon Çinli turist hedefine önümüzdeki yıllarda ulaşmamız da ülkelerimiz arasında ilişkinin gelişmesine önemli katkı sağlayacaktır" ifadelerini kullandı.⁵⁸ 2018 yılının, Çin'de "Türk Turizm Yılı" olarak ilan edilmiş olması, Çin vatandaşlarının Türkiye'yi tercih etmesi açısından oldukça önemli bir katkı sağlamıştır. Çin Devlet Başkanı Şi Cinping, "Çin, Türkiye'nin 2018 yılını Çin'de turizm yılı olarak ilan etmesini memnuniyetle karşılıyor. Çin, Türkiye ile ikili ilişkileri geliştirmeye, halklar arasındaki diyalogu güçlendirmeye, öğrenciler için değişim programları hazırlamaya ve iki ülkeye karşılıklı kültür merkezleri kurmaya hazırdır." ifadesinde bulundu.⁵⁹ 2018 yılında yarım milyon Çinli turist Türkiye'yi ziyaret etmesi beklenmekteydi. Bir kaç yıl öncesiyle karşılaştırıldığında, 2018 yılında Çinli Turist sayısının yaklaşık 6 kat artması anlamına gelmektedir. Fakat 1.4 milyarlık Çin nüfusuyla karşılaştırıldığı zaman, yarım milyon ya da bir milyon turist oldukça küçük bir sayı.

Sonuç

Çin'in, Kuşak ve Yol Girişimi, normatif güç politikası çerçevesinde inşa ettiği, ikna ederek, ilgi uyandırarak ve büyük vaatlerle hedefteki ülkeleri etkileyerek, onları kendi istediği politikalara razı etme argümanları çerçevesinde gelişme kaydettiği gözlenebilmektedir. Çin'in normatif güç ile yumuşak güç politikalarını etkili kullanabilmesiyle beraber, yüzde yüz normatif güç eksenli bir politika sürdürmediği anlaşılabilmektedir. Çin'in normatif güç politikasının Türkiye-Çin ilişkileri üzerinde de belirli bir etkiye sahip olduğu gözlemlenebilmektedir. Türkiye, Kuşak ve Yol Girişimini, jeopolitik konumunun verdiği üstünlükle desteklemektedir. AYYB'nın

⁵⁷ Selçuk Çolakoğlu, "China's Belt and Road Initiative and Turkey's Middle Corridor: A Question of Compatibility", 29 Ocak 2019, <https://www.mei.edu/publications/chinas-belt-and-road-initiative-and-turkeys-middle-corridor-question-compatibility> (Erişim Tarihi 23 Şubat 2019).

⁵⁸ "Kuşak ve Yol Projesi Çin ile Ortak Rüya mı?", *Sabah*, 3 Temmuz 2019, <https://www.sabah.com.tr/gundem/2019/07/03/kusak-ve-yol-projesi-cin-ile-ortak-ruyamiz> (Erişim Tarihi 20 Temmuz 2019).

⁵⁹ Liu Yue, "Turkey to Strengthen Cooperation under B&R Initiative", *Xinhua News Agency*, 14 Mayıs 2017, <https://eng.yidaiyilu.gov.cn/qwyw/rdxw/13223.htm>, (Erişim Tarihi 20 Kasım 2018).

kurucu üyesi ve ŞİO'nun "Diyalog Ortağı" olan Türkiye'nin, Orta Asya, Avrasya ve Ortadoğu siyasetindeki rolü gittikçe önem kazanmaktadır. Terörizm ile mücadelede önemli bir ülke olan Türkiye, Kuşak ve Yol Girişiminin güvenliği ve Orta Asya'nın istikrarında önemli bir rol sahibidir. Bu bağlamda, Türkiye'nin ŞİO konumu daha aktif hale gelmelidir. Kuşak ve Yol Girişiminin güvenliği, Orta Asya ve Uygur Bölgesi'nin istikrarı, terör ile mücadele ve iki ülkenin siyasi ve ekonomik çıkarları açısından Türkiye ile Çin tarihi bir işbirliği sağlama şansı yakalamıştır. İki ülkenin aynı zamanda karşılıklı güveni geliştirerek siyasi, ekonomik ve kültürel işbirliğini pekiştirmesi gerekmektedir. Türkiye'nin 2023, 2053 ve 2071 hedefleri ile Çin'in 2021, ve 2049 hedefleri refah toplumu bağlamında benzerlik göstermektedir. İki ülke ilişkilerinde zaman zaman tansiyon yükselten Uygur Sorunu, ekili bir diplomasi ve halklar arasındaki diyalogun geliştirilmesiyle, iki ülke arasında tansiyon yükselten bir durum olmaktan çıkartılmalıdır. Türk-Çin Ticari ilişkilerinde, yaklaşık %90 Çin menfaatine olan ticari açığın azalması için, iki devletin desteğiyle daha çok Türk malının Çin pazarına girişi sağlanmalıdır.

Kaynakça

- Alperen, Ümit, "Bir Kuşak Bir Yol: Çin Karakteristiği ile Küreselleşme", *Karar*, 20 Mayıs 2017, <http://www.karar.com/gorusler/bir-kusak-bir-yol-cin-karakteristigi-ile-kuresellesme-487431#>, (Erişim Tarihi 24 Şubat 2019).
- Acar, Avni Zafer, "Tek Kuşak, Tek Yol Projesine Bir de Bu Açından Bakalım", 15 Mayıs 2017, <http://www.ekonomiyontem.com.tr/yazarlar/doc-dr-avni-zafer-acar/tek-kusak-tek-yol-projesine-bir-de-bu-acidan-bakalim/39/> (Erişim Tarihi: 25 Ekim 2019)
- Bang, Jiun, "Why So Many Layers? China's "State-Speak" and Its Classification of Partnerships" *Foreign Policy Analysis*, Cilt 13, 2017.
- Chhibber, Ajay, "China's One Belt One Road Strategy: The New Financial Institutions and India's Options", *Institute for International Economic Policy, Working Paper Series*, Cilt 7, 2017.
- Çeviköz, Ünal, "Turkey in a Reconnecting Eurasia, Jeffrey Mankoff (der.), Foreign Economic and Security Interests", *Center for Strategic & International Studies*, Nisan, 2016.
- Çolakoğlu, Selçuk, "China's Belt and Road Initiative and Turkey's Middle Corridor: A Question of Compatibility", 29 Ocak 2019, <https://www.mei.edu/publications/chinas-belt-and-road-initiative-and-turkeys-middle-corridor-question-compatibility> (Erişim Tarihi 23 Şubat 2019).
- Çolakoğlu, Selçuk, "Turkey-China Relations: From Strategic Cooperation to Strategic Partnership" *Middle East Institute*, 20 Mart, 2018, <https://www.mei.edu/publications/turkey-china-relations-strategic-cooperation-strategic-partnership>, (Erişim Tarihi 20 Temmuz 2019).
- Davutoğlu, Ahmet, "Rekabet Değil İşbirliği Coğrafyası İstiyoruz", *Stratejik Düşünce Dergisi*, Kasım, 2010.

- Diez, Thomas, "Normative Power as Hegemony", *Cooperation and Conflict*, Cilt 48, No 2, 2013.
- Duran, Hasan ve Nyambayar Purevsuren, "The Central Asia Policy of China in Line with Security, Energy and Market", *Journal of Social Sciences*, Afro-Avrasya Özel Sayısı, Aralık 2016.
- Dünya Gazetesi, "Türkiye ile Çin arasındaki Ticaret Hacmi Arttırılacak", 04 Kasım 2016 <https://www.dunya.com/ekonomi/turkiye-ile-cin-arasindaki-ticaret-hacmi-arttirilacak-haberi-336648>, (Erişim Tarihi 8 Şubat 2017).
- Eren, Erdem, "Shanghai Cooperation Organization and Future Perspective in Turkish Foreign Policy" *Strategic Public Management Journal*, Cilt 3, No 5, 2017.
- Forsberg, Tuomas, "Normative Power Europe, Once Again: A Conceptual Analysis of an Ideal Type", *Journal of Common Market Studies*, Cilt 49. No 6, 2011.
- Güneş, Murat Tezcür ve Alexandru Grigorescu, "Activism in Turkish Foreign Policy: Balancing European and Regional Interests" *International Studies Perspectives*, No 15, 2014.
- Holbig, Heike, "Whose New Normal? Framing the Economic Slowdown under Xi Jinping", *Journal of Chinese Political Science*, Cilt 23, No 3, 2018.
- Janusch, Holger, "Normative Power and the Logic of Arguing: Rationalization of Weakness or Relinquishment of Strength?" *Cooperation and Conflict*, Cilt 51, No 4, 2016.
- Kadılar, Rıza ve Erkin Ergüney, "One Belt One Road Initiative: Perks and Challenges for Turkey", *Turkish Policy Quarterly*, Cilt 16, No 2, 2017.
- Karadeniz, Tulay ve Ece Toksabay, "China's Envoy Says Turkish Uighur Criticism Could Hit Economic Ties", *Reuters*, 1Mart, 2019 <https://www.reuters.com/article/us-china-turkey-xinjiang/chinas-envoy-says-turkish-uighur-criticism-could-hit-economic-ties-idUSKCN1QI4C0> (Erişim Tarihi 4 Mart 2019).
- Karagöl, Erdal Tanas, "Modern İpek Yolu Projesi", (SETA), *Perspective*, Sayı 174, Mayıs 2017.
- Kavalski, Emilian, "The Struggle for Recognition of Normative Powers: Normative Power Europe and Normative Power China in Context", *Cooperation and Conflict*, Cilt 48, No 2, 2013.
- Kuo, Lily ve Niko Kommenda, "What is China's Belt and Road Initiative", *The Guardian*, 30 Temmuz 2018, <https://www.theguardian.com/cities/ng-interactive/2018/jul/30/what-china-belt-road-initiative-silk-road-explainer> (Erişim Tarihi 28 Kasım 2018).
- Liu, Yue, "Turkey to Strengthen Cooperation under B&R Initiative", 2017-05-14, *Xinhua News Agency*, <https://eng.yidaiyilu.gov.cn/qwyw/rdxw/13223.htm>, (Erişim Tarihi 20 Kasım 2018).
- Manners, I., "The Concept of Normative Power in World Politics", *Danish Institute for International Studies*, May, 2009, P.2-4, <https://www.jstor.org/stable/resrep13211>, (Erişim Tarihi 24 Şubat 2019).

- Melissen, Jan, *The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations*, New York, Palgrave Macmillan, 2005.
- Milliyet Gazetesi, "Hong yang, Bir Kuşak Bir Yol Zirvesinin Detaylarını Paylaştı", <http://www.milliyet.com.tr/cin-buyukelcisi-hongyang-bir-kusak-bir-ankara-yerelhaber-2028150/>, (Erişim Tarihi 6 Ocak 2018).
- Nye, Joseph, *Soft Power*, New York, Public Affairs, 2004.
- Reeves, Jeffrey, "China's Silk Road Economic Belt Initiative: Network and Influence Formation in Central Asia", *Journal of Contemporary China*, Şubat, 2018.
- Reuters, "Turkey Promises to Eliminate Anti-China Media Reports", 3 August 2017, <https://www.reuters.com/article/us-china-turkey-idUSKBN1AJ1BV>, (Erişim Tarihi 8 Mayıs 2018).
- Rothman, Steven B, "Revising the Soft Power Concept: What are the Means and Mechanisms of Soft Power", *Journal of Political Power*, Cilt 4, No 1, 2011.
- Roy, Allison, "Protective Integration and Security Policy Coordination: Comparing the SCO and CSTO" *The Chinese Journal of International Politics*, Cilt 11, No 3, 2018.
- Sabah Gazetesi, "Kuşak ve Yol Projesi Çin ile Ortak Rüya mı?", 3 Temmuz 2019, <https://www.sabah.com.tr/gundem/2019/07/03/kusak-ve-yol-projesi-cin-ile-ortak-ruyamiz> (Erişim Tarihi 20 Temmuz 2019).
- Sarıkaya, Muharem, "Binali Yıldırım ile Pekin Gezisi/Uygur hassasiyeti", *Habertürk*, 5 Aralık 2018, <https://www.haberturk.com/her-bolgeden-bir-belediye-mhpye-2248291>, (Erişim Tarihi 10 Aralık 2018).
- Shapiro, Jacob L., "One Belt, One Road, No Dice, China's Ambitious Infrastructure Plans have a Long Way to Go to Become a Game- Changer", *Geopolitical Futures*, January, 2017
- Shih, Gerry, "Uighurs Fighting in Syria Take Aim at China", AP Exclusive, 23 Aralık 2017, <https://www.apnews.com/79d6a427b26f4eeab226571956dd256e>, (Erişim Tarihi 20 Şubat 2019).
- Siddiqui, M.S. M.S., "OBOR to Propel China to Global Leadership", *Financial Express*, Cilt 24, No 192, 2017.
- Tian, Jinchen, "One Belt and One Road: Connecting China and the World", *Global Infrastructure Initiative, Voices on infrastructure*, Cilt 6, 2016.
- Türk Dil Kurumu Sözlükleri, Türkçe Genel Sözlük, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&kelime=güç, (Erişim Tarihi 24 Şubat 2019).
- Tuncel, Cem Okan, "Bir Kuşak Bir Yol: 21. Yüzyılın En Büyük Kalkınma Projesi", 15 Mayıs 2017, <http://www.criturk.com/haber/ozel-haber/bir-kusak-bir-yol-21-yuzyilin-en-buyuk-kalkinma-projesi-25859>, (Erişim Tarihi 18 Şubat 2018).

- T.C. Dışişleri Bakanlığı, "Türkiye'nin Çok Taraflı Ulaştırma Politikası", http://www.mfa.gov.tr/turkiye_nin-cok-tarafli-ulastirma-politikasi.tr.mfa (Erişim Tarihi 29.07.2019)
- Ünay, Sadık, "Bir Kuşak Bir yol ve Stratejik Açıdan Türkiye- Çin İlişkileri", *Kriter Dergisi*, Sayı 2, No 14, 2017.
- Xue, Li, *Belt and Road Initiative: The Analysis of Chinese and Foreigners*, Beijing, Chinese Social Science Press, 2017.
- Xue, Jingjing, "China-Turkey relations in the context of the Belt and Road Initiative", *Law and Society*, July, 2017.
- Wang, Lily, "China & Turkey, Strong Cooperation under the Belt and Road Initiative, An Exclusive Interview with Ali Murat Ersoy, Ambassador of The Republic of Turkey", *China's Foreign Trade*, No 3, 2017.
- Yagci, Mustafa, "Rethinking Soft Power in Light of China's Belt and Road Initiative", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 15, No 57, 2018.
- Yavilioğlu, Cengiz, "Çin Öncülüğünde Yeni Bölgesel Finansal Mimari Oluşturma Çabaları: Tek Kuşak-Tek Yol Projesi" *Maliye Dergisi*, Sayı 170, Ocak-Haziran, 2016.
- Yeni Şafak Gazetesi, "Erdoğan: Virgül değil Nokta Mesabesinde", 12 Mayıs 2017, <https://www.yenisafak.com/gundem/erdogan-virgul-degil-nokta-mesabesinde-2656900>. (Erişim Tarihi 25 Aralık 2018).
- Yıldırımçakar, Emrah, "The Belt and Road Initiative and the Opportunities and Challenges of Developing Sino-Turkish Relations", *Ankara International Journal of Social Sciences AUSBSD*, Cilt 2, Sayı 3, 2019.
- Yıldırımçakar, Emrah, "BRI and an Outlook of Turkey-China Relations", *International Social Sciences Studies Journal*, Cilt 5, No 40, 2019.
- Yılmaz, Salih, "TANAP Projesi, Türk Akımı Projesine Rakip mi yoksa Avantaj mı? ", 27 Haziran 2018, <http://www.rusen.org/rusen-analiz-prof-dr-salih-yilmaz-tanap-projesi-turk-akimi-projesine-rakip-mi-yoksa-avantaj-mi/> (Erişim Tarihi 6 Eylül 2019).
- Yu, Hong, "Motivation Behind China's 'One Belt, One Road' Initiatives and Establishment of the Asian Infrastructure Investment Bank", *Journal of Contemporary China*, Cilt 26, No 105, 2017.

Summary

The Belt and Road Initiative has become one of the most important topics in the Chinese Foreign Policy. In the context of the "Win-Win" strategy, China provides great economic and infrastructure cooperation to the countries on the Belt and Road Initiative. In this cooperation, many countries are willing to establish cooperation with China. This study therefore tries to examine how China satisfies these countries and what is the interrelation between the persuasion process and normative power, the relevance of the normative power and China's

political and economic interests that China aimed to obtain with the Belt and Road Initiative and the developing relations between Turkey and China in the context of Belt and Road Initiative.

Unlike its former foreign policies, China is no longer willing to be shaped by the changing world. Conversely, China is trying to shape the world with the principle of not interfering with the other countries' internal affairs. China invites a large number of the developing and underdeveloped countries to take advantages and opportunities of the Belt and Road Initiative by integrating them into a China-centered "Win-Win" cooperation. Many of these countries have positive responses to establish an economic partnership with China, benefit mutual interests and deepen strategic, political and economic relations with China. Within the scope of the Belt and Road Initiative, China is trying to establish close economic relations with these countries and support their commercial and infrastructure investments and reshape their economies. By doing this, China aims to attract these countries and make them to be a partner of the Chinese economic and investment opportunities. In the light of these concepts, China not only aims to create a broad market for Chinese products in the future, but also aims to develop China's underdeveloped inner and western regions and maintain Chinese economic superiority in the world economy. In the concept of normative and soft power, China aims to be more effective in the international arena both politically and economically. However, China's these policies also aroused some concerns about Belt and Road Initiative's future. One of the most important points of these concerns is whether in the future China will create an economic imperialism over these developing and underdeveloped countries or not.

Turkey's superior geo-strategic position between Asia and Europe makes Turkey be a center for crucial trade and energy passages. In recent years, Turkey has focused on a multi-lateral foreign policy to enhance its position. Above all, once in a while the tense relations of Turkey-US and Turkey-EU makes Turkey seek new strategic partners and organizations. Besides its strategic relations with western countries, Turkey aims to establish political, economic and strategic relations with Asian countries and China as well. Parallel to these policies, Turkey has taken important positions in the Shanghai Cooperation Organization (SCO) and Asia Infrastructure Investment Bank (AIIB). (Turkey got a Dialogue Partner status in the SCO and became a founder member of the AIIB).

Turkish Government has declared that Turkey is willing to cooperate with China, to build the Belt and Road initiative and connect it to the Middle Corridor. In the context of the Belt and Road Initiative, Turkey is building new high-speed railways from east to west and expanding the capacity of its ports. Turkey and China have political, economic and cultural developing relations. However, Uyghur Issue creates tension in Turkey-China political relations from time to time. Moreover, China-Turkey trade deficit also generates some challenges for Turkey-China

economic cooperation. Therefore, this study is important to analyze and understand how and in what fields Turkey and China have approached to develop a strategic cooperation, whether Chinese normative power policies have any impact on the Turkey-China developing relations or not, as well as it is important to demonstrate the opportunities and challenges of Turkey and China political, economic, strategic and cultural relations.